

Invalidní důchod

Pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže **nedosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, stal se invalidním a získal potřebnou dobu pojištění** nebo se stal invalidním následkem pracovního úrazu.

Délka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod je závislá na věku pojištěnce:

- u pojištěnců ve věku do 20 let činí potřebná doba pojištění méně než 1 rok,
- u pojištěnců ve věku od 20 let do 22 let činí potřebná doba pojištění alespoň 1 rok,
- u pojištěnců ve věku od 22 let do 24 let činí potřebná doba pojištění alespoň 2 roky,
- u pojištěnců ve věku od 24 let do 26 let činí potřebná doba pojištění alespoň 3 roky,
- u pojištěnců ve věku od 26 let do 28 let činí potřebná doba pojištění alespoň 4 roky,
- u pojištěnců ve věku nad 28 let činí potřebná doba pojištění 5 roků a zjišťuje se z posledních deseti roků před vznikem invalidity.

U pojištěnců starších 38 let platí, že nesplní-li podmínku získání 5 let pojištění v posledních 10 letech před vznikem invalidity, považuje se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků.

Řízení o přiznání invalidního důchodu se zahajuje **na základě podané žádosti** o invalidní důchod. Žádost o invalidní důchod lze podat **prostřednictvím Podacího portálu MO ČR** přístupného na webové stránce (www.eportal.mo.gov.cz), případně je možné využít formulář žádosti o invalidní důchod, který je k dispozici jak na e-portálu MO, tak v sekci „Žádosti“ na webových stránkách OSZ MO (www.osz.mo.gov.cz), a následně jej řádně vyplněný a podepsaný doručit OSZ MO **prostřednictvím České pošty, datovou schránkou fyzické osoby nebo e-mailem s elektronickým podpisem** (případně bez elektronického podpisu, pokud je podání do 5 dnů potvrzeno nebo doplněno některým z výše uvedených způsobů). Žádost je také možné vyplnit v úředních hodinách přímo na OSZ MO.

V žádosti **je nutné uvést jméno a adresu ošetřujícího lékaře**. Po obdržení žádosti si OSZ MO vyžádá zjišťovací lékařskou prohlídku u Institutu posuzování zdravotního stavu. Posudek o zdravotním stavu a pracovní schopnosti je jedním z podkladů pro rozhodnutí o žádosti.

K žádosti je nutno doložit potvrzení zaměstnavatele (v případě OSVČ potvrzení vydané územní správou sociálního zabezpečení) o trvání služebního poměru nebo pracovněprávního vztahu, dni jeho skončení, a o tom, zda je žadatel v dočasné pracovní neschopnosti – Příloha k žádosti o starobní nebo invalidní důchod (ustanovení § 110 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů).

K žádosti o invalidní důchod je dále **třeba doložit**:

- doklad prokazující dobu denního studia (výuční list, maturitní vysvědčení, diplom)
- doklady o dobách pojištění, popř. náhradních dobách pojištění (doba vedení na Úřadu práce České republiky, Rozhodnutí o době a rozsahu péče o osobu závislou na péči jiné osoby)
- rodné listy dětí, popř. jiné doklady prokazující vztah k dítěti/dětem (např. rozsudek o svěření dítěte do péče apod.).

Výše invalidního důchodu se skládá ze základní a procentní výměry. Základní výměra je jednotná pro všechny druhy důchodů a činí 10 % průměrné mzdy měsíčně. Pro rok 2025 činí výše základní výměry 4 660 Kč. Procentní výměra je stanovena na základě získané doby pojištění a výše vyměřovacích základů od roku 1986 do roku předcházejícího roku přiznání invalidního důchodu a přiznaného stupně invalidity.

V závislosti na zjištěném stupni invalidity se invalidní důchod rozlišuje na invalidní důchod pro invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně. Rozdíl mezi jednotlivými stupni invalidity spočívá v míře poklesu pracovní schopnosti žadatele. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla:

- a) nejméně o 35 %, nejvíce však o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
- b) nejméně o 50 %, nejvíce však o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
- c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

Pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem.

Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Jestliže pojištěnec již pobírá invalidní důchod a domnívá se, že u něho došlo ke změně jeho zdravotního stavu, může OSZ MO požádat o změnu stupně invalidity. Pro zahájení řízení o změnu výše invalidního důchodu se postupuje obdobně jako v řízení o přiznání invalidního důchodu. OSZ MO na základě podané žádosti pojištěnce, ve které je nutné opět uvést i **jméno a adresu ošetřujícího lékaře**, vyžádá kontrolní lékařskou prohlídku u Institutu posuzování zdravotního stavu a následně o žádosti rozhodne.

Invalidní důchod se nevyplácí po dobu výplaty nemocenského, pokud den vzniku invalidity spadá do období dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

Nárok na invalidní důchod zaniká dnem, kterým jeho poživatel **dosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let**. Tímto dnem vzniká poživateli nárok na starobní důchod. Starobní důchod náleží ve stejné výši, v jaké náležel dosavadní invalidní důchod. Nárok na tento starobní důchod nevylučuje možnost požádat si o obecný starobní důchod. V takovém případě se vyplácí pouze jeden důchod, a to vyšší.

Nárok na invalidní důchod dále zaniká dnem, kdy u pojištěnce dojde k zániku invalidity, resp. kdy pokles pracovní schopnosti činí méně než 35 %.

Invalidní důchod je vyplácen na běžný kalendářní měsíc, tj. od 1. do posledního dne v měsíci. **Výplatní termín** důchodu je **do 11. dne v měsíci**.

Příjemce důchodu **je povinen hlásit** plátcí důchodu (OSZ MO) do **8 dnů** veškeré skutečnosti, které mají vliv na jeho výši a výplatu, tj. změna adresy, změna čísla účtu a jiné skutečnosti.